

vacent ut ideo euangelisent ut manducet non everso qd damnable
 esse nemo qui dubitat videntes sacramentis aut pdicationibz eo fine quo
 futo: vnt cozeo & pmdida lana & faber ferro qd certe expimur in mē
 tis qā resignato officio vna cū stipēdio mox cessat celebratio & fit sicut
 populus fit & sacerdos de quibz si quis scire desiderat qualis sit status
 aliquoz clericoz legat sermonē **Bernhardi** sup euangelio. Ecce nos
 reliquimus oīa & ibi replet quozdā vicia clericoz auaricia; am
 bitonem voluptatem taceo de inocēda. Et quidem popul⁹ vulgaris
 veneratiōem impendit clericis ppter officiū hoc dignissimū & sacramē
 tum diuinissimū sed si attendas mores aliqz pestilētics merito patēat
 derisiōm vulgariū. **N**eo sicut recte pisces capit vnde nutriunt hoīes
 ipm vero se corrūpit sic & seculares pēpiūt grām deuotiōis ex cele
 brationibus sed forte aliqui sacerdotes adu celebrantes iram dei sibi ac
 cumulant & qd vni est cibus salutaris alteri existit venenū. vnde dicit
 deus p **Jeremiā** Quid est qd dilectus meus in domo mea facit scelera
 multa. **N**ūqd carnes sancte auferent a te malicias tuas in quibz għiata
 es **Jere. xi.** Que verba dei magis admiranda sunt & metuenda qz ex
 ponenda nec hec que dicta sunt de pueris reor quenda esse volo ad
 virtuosos quoz adhuc multa milia sibi deus reseruauit nec genua cu
 ruata sūt ante baal sicut tempe **Elie** pphete. vnde dicit **Bernhard⁹** si
 sanctus ē & mīme sibi pscius hoz pgratulamur ei doleatqz ipe nobiscū
 in pluribus paucos inueniri. nec enī reuelamus occulta dedecoris nec
 parietem fodimus ut abhomiatio maior appareat. Sed orandū est ut
 & qui boni sunt in bono pseuerent & amplius pficiāt. Si vero mali a
 malo resipiscāt dicentes hāc oratiōem beati **Gregozij** i quadā **Omelia**
 super illo euangelio designauit dñs deus qui nos pastores in populo
 vocari voluisti presta quesumus ut hoc qd humano ore dicamur i tuis
 oculis esse valeamus. Amen.

Capitulum. ix. de religiosis.

Post pdicta de clericoz ordine **N**ūc stilus se reflectat ad sta
 tum religiosoz ut que digna veneratione & que rephensio
 ne merito sunt videamus & tam cōmediā tam tragediam
 eorum scripto depingamus. hī sunt filij pphaz circa iorda
 nis fluentia habitantes heremi & solitudis cultores deo & sibi soli vi
 uentes tumultus seculariū negocioz declinātes ut soli deo placere var
 lerent. hī tribus vinculis sanctis se colligauerunt scilicet obediencia
 castitate & voluntaria paup̄tate que si p aliquem eorum soluta fierent
 mox ad infernum ruerent si penitēcia cōdigna nō subsequerēt. **Q**uis

illos dignis laudū p̄conijs nō p̄sequeretur. dūmodo ī limitibz paternis
 repaularent ⁊ quō non digni pena dicerent qui relido azepto sancto
 p̄posito primā fidem irritant facientes. **Ad** vomitū reuertēten ē meli⁹
 reuera erat eis ad aratrū manū nō mittere q̄ postmodū retro querti
Nam ⁊ si primo peccatores postea merito p̄uacatores dicerēt habēt
 religiosi singuli metā eis p̄fixā quā semp aspicientes suos adus dirigē
 valent scz sanctorū patrū regulas scdm quas ī mudo p̄fessionū suarū
 vitā quersationēqz suā dirigere pollicent. **Sed** dixit x̄pus scribis ⁊
 phariseis. **Mōne** moyses dedit vobis legē ⁊ nemo ex vobis custodiuit
 legē vide ne ⁊ hoc tempe hec verba pluribz ⁊ si nō oībus possent dici
Cōsidero nāqz hanc sanctā plātationē viuificaz religionū a q̄bus oriz
 ginem duxit spūsancto irrigate illasqz p̄ vniuersum orbem sparsim col
 locauit. sicut olim leuite in vrbibz diuisi erant vt ⁊ doctrina essent cō
 spiciu. **Et** in viuēdi mō alijs secularibz lucernā p̄ferre possent. s; forte
 p̄spiciū est videre in multis lucernā hanc nō dicam obfuscata s; pene
 extinctā vt in multis vestigia sanctorū patrū cognosci valeant vt
 diā possit vox quidē vox **Jacob** est. manus autē manus esau sūt illud
Isaac ⁊ **Jacob** plangēs filiū suū ioseph quasi mortuū dicebat. **Tūica**
 quidē filij mei est sed fera pessima deuorauit filiū meum. ⁊ habitus ⁊ tō
 sūra aliquat adhuc apparent sed filius ioseph. ⁊ viuacitas religionis ex
 tincta cernit. **Sed** vt hec veritas attestet dicat nobis testes veritatis
Bernhardus ad quid tendere debet intentio n̄ra si veri monachi esse cu
 piamus. **ait. n.** ad monachos **Alpen** in epla inter cetera. ordo noster
 ē abiectio humilitas voluntaria paupertas obediencia pax gaudiū ī spū
 sancto **Ordo** n̄r ē esse sub magistro sub abbate sub regula sub disciplina
Ordo n̄r ē studere silencio exerceri ieiunijs oīoibz ope manūū. **Et** sup
 oīa excellēdorem viam tenere que ē caritas hec ille. **Specule** quilibz
 se in hoc speculo qui nomie monachi se insigniri gaudet talisqz iudicari
 debet coram deo si has p̄prietates sibi quēre putat. non se palpat nec
 blandiat nec verbis p̄ rebo vtat. **Nō** enī iudicabimur scdm mēciētē
 appellationē nōim apud seculares s; scdm rex veritatē coram dō. mūdo
 enī mortu⁹ cēseri debet monachus. **Si** dignus tali nomie cupit iues
 mri quo ad cupiditates voluptates dignitates humanas laudes. **Atte**
 stante beato **Gregorio** qui ī quadā omel sic dicit. **Cum** monachū vi
 demus admonēdus ē vt reuerenciā sui habitus in adu in locutione ī co
 gitatione sua semp circūspiciat vt ea que mūdi sūt p̄fede dīserat ⁊ qd
 ostēdit humanis oculis habitu hoc ante dei oculos moribz p̄tendat hec
 ille hoc nō solum de solis mōachis appellari solitis loquit. sed ⁊ de oībz
 religiosi qui p̄fessione ⁊ habitu se a mūdo ostendūt segregatos licet
 diuersis institutis militare agnoscunt. **Que** si in eis radicata essent nō

tot & tantas cernerent difformitates in ipſis i tabernis i curijs nobiliū
in nūdimis i plateis in cōmeſſationibz in mollicie & p̄cioſitate veſtiū in
eq̄taturis & alijs innumerabilibz vanitatibz de quibz beatus **Iſperihars**
duſ in ſuo **Apologetico** pleni⁹ teſtaē. **Taceo** de vicio damnabili **pprie**
tatis qđ heu in pluribz domiāē. **De** humili obediencia p̄ſtrata in mltis
quē ē quaſi viculū oīm obſeruāciarū nō eſt iam niſi forte apud paucos
dicere. **Pomē** quid me vis facere ſed magis verſum ē i oppoſita; qua
litatem ita vt oporteat p̄ſidentem dicere quid vis vt faciā; tibi ſicut
illi ceco dixit x̄p̄s. **Recenſeam⁹** p̄ſtorū pat̄rū obediencias etiam vſq;
quaſi ad impoſſibilia & difficilima. **Et** lugeamus qđ hec p̄cioſiſſima vir
tus ſic n̄ris etatibus elongata ē a terra & tamē neceſſaria eſt ſi ſalutis
viam apprehendere velimus. **Olim** ſteriles ſtipices a patribz iubebanē.
ſc; diſciplinis irrigari. **Etiam** aqua a remotis locis apportata & cū gau
dio mandatum ſuſceperunt. **Beſtie** etiam i domite p̄pter p̄ceptum obe
diencie paſſe ſunt adducā tāquā agnelli & aqua liquida ſe calcabilē ſine
piculo calcantū p̄buit p̄pter obediencie p̄ceptum ſubteſtatur **Grego**
rius de beati **Benedicti** diſcipulo. **Et** quidā pater filiū ſuū ad p̄ceptū
abbatis nō veritus eſt ad aquā & ad fornacē ignitam p̄icere. **Et** mltā
alia legimus obediencie inſignia. **N̄ra** verō obediencia p̄mptiſſima eſt
in p̄ſperis pigra verō in leuiſſimis aut aliqualiſter aduerſis. **Legimus**
in ptibus egipti cum adhuc floruit virtus obediencie cum impabatur
diſcipulis a ſanctis p̄ribz aliqđ etiā grauiffimū mox omnes certatim
ſe offerebant vnus p̄ alio veſtimādo ad op⁹ & alter alteri p̄ripe ſtudiuit
laborem. **Cū** vere pua leuiq; fuerant impata ſegn⁹ accurrebat. **Si**
mix maiorē mercedē & grām ſe merituos p̄ grandibz nō dubitan
tes. ſed hec & alia miranda & imitatione ac memoria digna legimus.
in codicibz ſed nō uidem⁹ in hoībz. ibi tunc cernebanē in homībz non
legebanē in codicibz. **Regiē** in reuelationibz brigitte qđ x̄p̄s eadē dixit
quō p̄ duo offenderet in eccleſia. **Primo** p̄pter irreuerenciā ſacramen
torum. **Secundo** p̄pter impfectionem religioſorū. **Expedie** p̄inde ſpecu
lari que ſint cauſe tantę mercedis n̄ris tempibz. **Si** dixerim⁹ qđ abſencia
grē diuine vex quidem fateri poſſumus. ſed vltērius p̄grediendū que
ſit cauſa abſencie diuine grē. **Nūquid** iualida eſt aut abbreviata mā⁹
dñi deſipit qui ſic ſapit diuineq; pietati blaſphemiā izrogat. **Simile** ē
ſi queratur cur oculus clauſus radium ſolarem non videt qui ſol oīb;
capacibus ſui lumis ſplēdozem non ſubtrahit. **Eſt** ergo proculdubio i
nobis hui⁹ mercedis cauſa querēda. **Hanc** ego merito baptiſmo p̄prium &
p̄riuatū cuiuſq; amorē quo homo ſeipm nimis caripendit & dignificat
in oculis ſuis p̄prijſ ſe eſſe alicui⁹ momēti eſtimās ſe uilipendi nō ſinēs
de quo amore x̄p̄s. **Joh. xij.** dicit **Qui** amat aīam ſuam p̄det eam & qui

odit animam suam in hoc mūdo in vitam eternam custodit eam. **P**er
 aīam suam intelligit vitam aīalem voluptuosam sibi soli accomedā hō
 amoris odiū ē salutiferū de quo amore symon de cassya sic dicit. **A**mor
 improbos sui oīem bonitatē extenuat uelut oīem malefāciē et corrupcor
 virtutum vīta diuidit. diuisa vix nō finit. f. dem nēmī seruat. hic ty
 rannos facit in ciuitatibz seditionē excitat ī vrbibz ptnacias ī regnis
 scandala semiat in sanctis cenobijs et monasticis vīris. **R**egulares ir
 regulat nescit ferre iniuriam facere eam optime nouit. denegat peten
 tibus indulgenciā qđ ē pūe vult esse pprum. qđ ē pprum nūqz in pūe
 deducit. nō nisi pprys vtilitatibz gaudet. omnes nihilipendit sibi tenēs
 omnia. alijs nescit imptari. **I**n iudicijs puerit iusticiam non causat ho
 nestum otentionibus deseruit vt appareat singularis sibi placens non
 curat alijs displicere pcul pellit pacienciā humilitatem oīonem abstine
 ciam vigilas execrat. omnes odit labores pter illos qui suū pagūt finē
 subici nescit regulari nō vult qui p eo dicē pprus quia emnia sibi ap
 propriat grē nihil erubuit. **I**pē sibi dñs seruus et prelatus subdit⁹ dis
 cipulus et magister. **A**d nihil aliud nisi ad seipm et ad suū pprū como
 dum vacat et oīa sue pprie voluntati aptat aduersa crucem reputat et
 tormenta consilijs acquiescere non nouit nisi sibi placitis nō placita im
 pugnas in crimibz. **I**n crimibus sibi abieciis ad velamiā executionis
 recurrēs. iustus se in oībus arbiterans. se laudās alias iculpās. 2c. hec
 ille. **E**cce quā venenosa herba ē iste amor pprus. **I**deo paul⁹. v. ehy. iij.
 inter vicia ibi enumerata que ī nouissimis diebz dicit futura. **H**oc vi
 cium primo tanquaz reginam vicioz in fronte plocavit dicens. **H**oc
 aut scito qđ in nouissimis diebus instabunt tempe piculosa. **E**t erunt
 homines seipos amātes cupidi elati supbi 2c. **E**t enumerat quatuordecz
 vicia que tanqz venenata proles ex illa mīre vipera generant. **E**t nisi
 studiosissime hec radix fuerit extirpata de corde religiosi nūqz fructus
 pfectionis ex eo sunt sperandi. **V**nde duo video esse necessaria cuilibet
 religioso festinanti ad tronū salomonis scz in quo verus pacificus rex
 scz xps sibi sedem collocare delectabit que describunt cāteoz. iij. scilicet
Ascensum purpureū et reclinatoziū aureū. **P**er ascensum purpureū
 intelligo remotionem ab amore pprio. cui⁹ pprietas est semp ad trēa
 festinare. quia enim dñs ihs in purpura illusit ac vilipensus quaz
 ipē etiam vilipendit sui otemptum amplexēs et quasi seipm despiciens
 pprum amorem abiecit. ideo ascensus dicitē purpureus quia a terra ele
 uatus et ideo illusus. **S**z tamen purpura quasi preciosus amor sui vul
 garī estimatione est reputatus. **V**el etiā ideo quia in oculis diuinis
 muleū nobilis est odiū seioptus illius ppry amoris. **N**ā innumerabi
 les inducit et est radix oīm bonoz. sicut oppositum ei⁹ ē radix oīm ma

lorum. Secundum necessarium ē religioso ad pfectionē tendenti reclinato-
riū aureū scz conculcatis oībus terrenis imo & seipso. Quomaz ab
negare seipm est illius qui vult uenire post xpm. ē iocunditas & iugis
mentis suauitas qua cor hominis vngento deuotionis pungitur semper
fruens gaudio spūali. Etiam in pegrinatione hui⁹ seculi dicens. Illud
cor meū & caro exultauerunt in deum vnum & hoc merito dicē recli-
natoriū. nā quis quasi fatigatus ē seu nauseat labores abstinentiam uel
quecūq; dura & afflictiua quasi destitutus omni solatio humano tūc re-
currat ad hoc aureū reclinatoriū & mox repausabit & r̄focillabit ī mēte
& omnino reflorescere incipit. Demūt enī in mente eius meditatioēs ce-
lestiū gaudiorū de dei pulcritudine sapiēcia bonitate de pulcritudine ce-
lestis ciuitatis. Et de redundanda oīni bono ita vt potē de torrente
voluptatis & dicat. Quā magna multitudo dulcedinis tue quā abscon-
disti timentibus te. nec veniat alicui ī dubiū quī si quis renūciat amori
pprio qđ dabit sibi hoc aureū reclinatoriū iuxta illud pphete. Remut
consolari aīa mea memor fui dei & delectatus sum. Vnde talis hplaris
semp est in mente sua & cum delectatione p̄uolat ad omnia iniūcta & oīa
suauia sibi videntē. Dicit etiā ecclesiastic⁹. Secura mens quasi iuge con-
uiuū & veritas dictōy magis expiēdo qz docendo sentatur hoc recli-
natoriū est illud centuplum qđ dñs omnia relinquētibz ppter se p̄mit-
sit hic in presenti scz delice caritatis gr̄a p̄scie regnū dei qđ intra nos ē
scz gaudium ī spūando & supat omnē sensum & huic quicquid ī mūdo
p̄cupiscitur nō potest compari. Nec vñdio docēs nos de omnibus quā
exptus nouit. inexptus ignorat. hec virtus ex alto prodit que & an-
dream fecit amplecti crucem laurenciū videre carmificem. stephanum
in morte pro lapidantibz flectere genua & orare. hec **Heribard⁹**. Et
quia hec taz sublimia & rara sūt ī religiosis. ideo ad vanitates & inania
colloquia & mūdi solacia fit recursus & spūalia sūt odiosa & obediēcia
onerosa. Inde tepidas in psalmodya chorus horret tēdet laboris cibi cō-
uētiales ispidi uidēt spūalia q̄rūt egress⁹ extra claustra petūt ad of-
ficia aspirat cū seclariis colloq̄a dēlectat hī ī colloq̄is raro aliqđ spūali
bus tractāt s; nuge rūores seclares d̄ r̄gibz p̄ncipibz ags vīas & tōc⁹
mūdi negocia citius ad monasteria qz ad aulas regum p̄ferunt. Vñd
sequūtur deformationes religionū & ipa labunt obseruancia regulari
qđ heu qz verum sit plangendum magis est qz p̄ferendum. licet nuper
ex diuina inspiratione multa monasteria ordinis sancti **Benedicti** & ca-
nomicarum regularium & speratur etiam ordinū mendicantiū ī q̄bus
dam puincijs se reformationi submiserunt & ad semitas sanctorū p̄p̄
sunt regressi pro quo trinitas sit in eterna benedicta. nec maniter hāc
obseruanciam amplexati sunt cum vt erpiencia docet p̄speriora eis

arriident tempa. deo eis coopante & incrementa tam in temporalibus q̄ in
 spūalibus dietim assumūt & tamē ante reformationis assumptionē pas-
 sibiliter in omnibz defecerunt sicut adhuc nō reformati patiunt. sicut &
 in augmento psonarū tam merito q̄ numero legim⁹ duplicē apostasiā
 in religiosis. **Unā** corporis pfugam a loco. aliā cordis p auersionē mētis
 a regularibz statutis. etiam corpe non translato. **Prima** semp p̄suppo-
 nit scđam & prima rarior ē q̄ scđa quia prima habet verecundiā & per-
 nam publice annexam quas secunda nō h̄. ideo scđa crebrior & piculo-
 sior q̄ prima quia p penā reducē prima sed nō scđa que latet h̄en mēs
 sed non deum. **Nam** homo videt in facie. deus aut in corde. ambe tamē
 sunt damnabiles. absit enī vt qui locum mutat nō aīn ingrediēs clau-
 strum habitu exteriori solo translatus viuēs in claustris eisdem cupidi-
 tatibus quibus vixit in seculo q̄ talis iudicio diuino monach⁹ deputē
 sicut dictum fuit. **Jerónimo** ppter lras seculares **Ciceronian⁹** es non
 xpianus. **Ilegunt** filij israhel corde reuersi in egiptū. & **Bernhard⁹**
 plures auertunt ab apostasia corporis ppter pudorem sed tempore fiunt
 apostate cordis. **Vnde** fit eis claustrū sicut viuio sepultura. hec autem
 laxatio mentis dissolutio & auersio i religiosis vt mihi p̄sueri videoz
 ex duobus causari solet. **Primo** ex admissione rudū & discit⁹ ad re-
 ligiones qui male sūt nati male habituati aut male educati. h̄y grauiē
 sunt ad bonā p̄suetudinem inducendi. dicit enī p̄lus vi. pollicor. **Ex**
 optima materia bene disposita optimū fit. compositū siue a natura siue
 ab arte. **Vnde** caute p̄siderandum quales sunt admittendi. hec certe do-
 cet crebra exp̄ientia. **Secundo** etiam si bene dispositi sunt tamen ex
 admixtione puerorum vident. **Videmus** enī vt dicit **Isaaci⁹**. **Conū**
 liquorem i vase fetido infusū corrumpi. **Vñ** versus. **Principiū morbi**
est sedis sana misceri. **Et** dicit p̄pheta. **Mouate** vobis neuale & nolite
 serere sup sp̄ias vñ eradicaudi. **Primo** sūt improbine vñ cuius mor-
 bida totum gregem ptammet. **Adde** & tertium scilicet negligēcia cor-
 rectionis. p̄mittunt enī in ingressu ad habitum viuere & sic habitū malū
 acq̄rūt q̄a qd noua testa capit mueterata sapit. **Ido** dicit sapiēs. **Qui**
 parat virge odit filium suū. **Ne** sūt potissime cause corruptionis rei-
 gularis discipline in claustris. **Vnde** legimus quēdam fuisse in seculo
 qui ob remediū anime sue p̄ponebat se ad heremū transferre quē mat̄
 sua p̄hibere intendebat. **Cui** ille respondit. **Volo** saluare animā meam.
 ingressus heremū negligenter vixit eādem mater mortua fuit & ducta
 ad inferni loca postea filius languere cepit & sicut mortu⁹ deduct⁹ fuit
 ad locum supplicij quē mater videns & cognoscēs ait. **O** fili quid huc
 venisti ad locum inferni vbi sunt verba tua volo saluare aīam meā tan-
 dem deo mi fante anima redijt ad corpus et recordatus confusionis &

verecundie ex verbis matris et penarum visax asperitiam et oibus in-
audiam elegit penitentiam cunctis mirantibus. Qui ei dixerunt quod cor-
pori suo perceret. ille respondit. O si tantum pudorem et erubescendam
concepi ex verbis matris mee quid fieri cum coram deo et angelis et toto
mundo confusionem passurus sum sicque in artissima penitencia vitam si-
niuit. Non enim semper ad heremum seu claustrum venisse laudabile est sed
in claustro regulariter vixisse. tepida enim vita in monasteriis quersancium
deo solet vomitum provocare sensus est Berthardi. Ego illam religionem
puto excellenciozem in qua hec signa repiunt. Primo maior abdicatio
temporalium et minor sollicitudo. Secundo ubi frequentiores et efficaciores
visitationes fiunt. Tercio ubi excessus impune non sinunt et succrescencia
vicia statim in ortu suo ne dilatenr sollicitate succidunt. Quarto ubi cre-
brius habet collatio de spiritualibus in colloquiis. Quinto ubi emulatores spi-
ritualium magis fouent et pueri magis repudiant et odiunt. Sexto
ubi in cura animarum quo ad electionem prelatorum habet oculus magis ad li-
teratos et spirituales quam ad expienciam temporalium habentes. Septimo ubi a
secularium conuersatione et frequentia se magis elongare student et deo
et sibi soli vacare magis aspirant. Ideo audiamus beatum Berthardum
in sermone de quersione sancti Pauli. Cauete inquit ne quilibet parua re-
putet quolibet praua scienter delinquentibus diuicare. Nemo dicat in corde
suo leuia sunt ista. non curo corrigere ista. non est magnus si in hijs maneant
venialibus multisque peccatis. hoc est enim dilectissimi in penitencia hec blas-
phemia irremissibilis blasphemiam in spiritum sanctum. hic Berthardus.
vere memorie commendanda auctoritas et nulla obliuione delenda quia est
vnum genus peccandi ex contemptu sancti nolle penitere et dei in honorem
Et ut ego arbitror si sancta religio ubique in ecclesia esset reformata omnes
seculares et tota ecclesia in melius proficeret et multe plage diuine indi-
gnationis ab ecclesia tollerent. Omnes enim sanctorum et exempla viuendi
semper vniuersum orbem diffunderent et quasi flumina paradisi vniuersam
terram irrigarent. ideo consulendum esse omnibus principibus nobilibus et
prelatis consulibus communicatibus ut opera darent ad reformationem re-
ligiosorum quilibet in sua ditione.

De abbatibus prepositis prioribus et alijs et in religionem presidentibus.

Nos inquam ouemio quos deus suos colfecit et constituit re-
dores et magistros oues suas spirituales et dilectissimas vobis
commendando a quibus etiam ipse easdem requisiturus est tem-
pore suo quod si vna ex eis per vestram negligenciam perierit erit
anima vestra per illa. vos inquam ut vobis venerabilis iudith utatur. Estis